

Волас Стивенс

ДЕВИЦА КОЈА НОСИ ФЕЊЕР

О РАЈУ СМАТРАНОМ ЗА ГРОБНИЦУ

Коју реч имате, тумачи, за људе чије
Сенке у гробници неба шетају по ноћи,
Потамнеле духове наше старе комедије?
Верују ли да лутају на ветровитој хладноћи,
Са подигнутим фењерима којима им је обасјана
Путања, слободни људи смрти, увек у близини
Да нађу што год траже? Или да ли се чини
Да та сахрана, подупирана свакога дана
Као духовни пролаз у ништавило, врата,
Предвиђа сваке ноћи ону бездану ноћ када
Мноштво више неће лутати, нити ће светло
Постојаних фењера милети по тмини?
Направите нијансе међу тамним комичарима,
Вичите за њима на највишој даљини
Да одговоре из свог леденог Елизијума.

ЖИВОТ ЈЕ ПОКРЕТ

У Оклахоми,
Бони и Џоузи,
Обучени у циц,
Плесали су око пања.
Викали су,

„Охојахо,
Охоо”...
Славећи венчање
Меса и ваздуха.

ЗАВЕСЕ НА КУЋИ МЕТАФИЗИЧАРА

Показало се да је њихање ових завеса
Пуно дугих покрета, као једнолична
Премошћавања даљине; или као облаци
Нераздвојни од својих поподнева;
Или промена светла, капање
Тишине, широки сан и самоћа
Ноћи, у којој је сав покрет
Иза нас, као небески свод,
Који дижући се или падајући, открива
Последњу пространост, храбар пред погледима.

АНАТОМИЈА МОНОТОНИЈЕ

I

Ако долазимо из земље, онда нас је земља
Родила као део свих ствари које рађа
И то је било непристојније него што јесте.
Наша природа је њена природа. Из тога следи да
Пошто по сопственој природи старимо, природа
Стари такође. Ми удвајамо мајчину смрт.
Она гази кроз јесен гласније него што ветар
Завија за нама и хладнија од мрза
Пробада наше духове на крају лета,
И преко празног простора нашег неба
Види празније небо које се не свија у лук.

II

Тело хода напред голо на сунцу
И, из нежности или из жалости, сунце
Пружа утеху, тако да друга тела долазе,

Удвајају нашу фантазију и нашу машину,
И способна за наизменични покрет, додир и звук
Чине тело тело грамзивим у жудњи
За још финијим, неумољивијим акордима.
Нек буде тако. Ипак пространост и светло
На коме тело хода и на ком је обмануто,
Пада са тог кобног и празнијег неба,
И дух то види и жалостан је.

НЕГАЦИЈА

Здраво! Творац је такође слеп
Док тежи за својом хармоничном целином,
Одбацујући средишње делове,
Ужасе и лажи и неправде;
Неспособни господар све силе,
Превелики идеалиста, преплављен
Неким надахнућем које истрајава.
Због тога, онда, подносимо кратке животе,
Непостојане симетрије
Под педантним прстом тог грнчара.

ОБЈАШЊЕЊЕ

Ach, Mutter,
Ова стара, црна хаљина,
Извезла сам на њој
Француске цветове.

Не на начин као у романси,
Нема овде ништа од идеала,
Nein,
Nein.

Било би другачије,
Liebchen,
Да сам замислила себе,
У наранцастој хаљини,
Како пловим простором,
Као фигура на црквеном зиду.

КУБАНСКИ ДОКТОР

Отишао сам у Египат не бих ли побегао
Од Индијанца, али Индијанац је
Искрсао из свог облака и из свог неба.

То није био никакав топли одгој на месечини,
Који врлуда далеко доле сабласним ваздухом,
Сањан на удобној софи.

Индијанац је искрсао и нестао.
Знао сам да је мој непријатељ близу – ја,
Који дремам у најпоспанијем рогу лета.

АНЕГДОТА О КАНИ

Велике су кане у сновима
Икса, моћна мисао, моћан човек.
Оне испуњавају терасу његовог капитола.

Његове мисли не спавају. Ипак мисао која се буди
У сну не може никад срести другу мисао
Или ствар... Сада стиже освет...

Икс се шета орошеним камењем,
Посматра кану оданим оком,
Посматра па онда наставља да посматра.

ПИТЕР КВИНС¹ ЗА КЛАВИЈАТУРОМ

I

Као што моји прсти на овим диркама
Стварају музику, тако исти звуци
У мом духу такође стварају музику.

Музика је осећање, дакле, не звук;
И према томе оно што осећам,
У овој соби, жудећи за тобом,

¹ Лик из Шекспировог *Сна лешње ноћи*

Мислећи о твојој загасито плавој свили
Музика је. То је као напетост коју је
У старцима пробудила Сузана:

Зелене вечери, чисте и топле,
Купала се у својој мирној башти, док су
Црвенооки старци, гледајући је, осетили

Да основе њихових бића ударају
Зачараним акордима, и њихова ретка крв
Пулсира пицикате Осане.

II

У зеленој води, чистој и топлој,
Сузана лежи.
Тражила је
Додир извора,
И нашла
Прикривене маштарије.
Уздахнула је,
Од толико мелодије.

На насипу, стајала је
У хладноћи
Потрошених осећања.
Осетила је, међу лишћем,
Росу
Старих оданости.

Ходала је травом,
Још дрхтећи.
Ветрови су били налик њеним служавкама,
На бојажљивим стопалима,
Доносили су њене исткане мараме,
Још неодлучни.

Дах над њеном руком
Пригушио је ноћ.
Окрнула се –
Цимбал се срушио,
Између рогова који ричу.

III

Ускоро, уз звук тамбурина,
Дођоше слуге, сваки Византинац.

Питаху се откуда Сузани сузе те
У друштву стараца крај ње.

А рефрен је, док су говорили тише,
Био као врба коју перу кише.

Одмах је њихове лампе уздигнут плам
Открио Сузану и њен срам.

А онда је накежени Византинац
Збрисао, са буком ко од тамбурина.

IV

Лепота је привремена у уму –
Траг портала, за које не знамо где су;
Али бесмртна је у месу.

Тело умире; лепота тела живи,
Тако, у зеленом одласку, умире вече
Талас, бесконачно тече.
Тако умиру баште, њихов благи дах мирише
Капуљачу зиме, покајања нема више –
Тако и девица умрети мора
За јутарњу прославу девичанског хора.

Сузанина музика дотакла је непристојне жице
Тих седих стараца; али, када је одмаглила,
Само је иронично гребање смрти оставила.

Сада, у својој бесмртности, свира
На чистој виоли својега сећања,
Трајни сакрамент је похвалног певања.

НЕПРЕКИДАН РАЗГОВОР СА ТИХИМ ЧОВЕКОМ

Стара смеђа кокошка и старо небо плаве боје
Ми живимо и умиремо између то двоје –
Сломљени точак запреге у брдовитом крају.

Као да смо у присуству мора осушили
Мреже и закрпили једра, говорили
О стварима које се никад не окончавају,

Никад окончаним олујама воље, њиховој сили,
Једној вољи и многим вољама, и ветру,
О многим значењима међу листовима,

Сведених на једно испод стреја,
Везаности, за фарму, олује у налету,
Ланацу неба и кокошке и тиркиза

И точка који се поломи када запрега проклиза.
То није глас који је испод стреја –
Није говор, звук који чујемо кроз ове

Речи у разговору, већ звук ствари
И њихових покрета: други човек,
Тиркизно чудовиште које унаоколо крстари.

АНЕГДОТА О ЋУПУ

Сместио сам ћуп у Тенесију,
Округао је био и на брду.
Учинио је да неуредна дивљина
Окружи то брдо.

Дивљина се успела до њега,
И протегла унаоколо, не више дивља.
А округли ћуп је био на тлу,
Висок, лука у ваздуху.

Завладао је свуда око себе.
Ћуп је био сив и без украса,
И није подарио ни птицу ни жбун,
Као ни било шта у Тенесију

ТОВАР ШЕЋЕРНЕ ТРСКЕ

Пловљење једрилицом је
Као протицање воде;

Као протицање воде
Кроз зелену мочварну траву,
Испод дуга;

Испод дуга
Које су као птице,
Које се окрећу, нагиздане,

Док ветар још звижди
Као звиждовка

Када се дигну
На црвени турбан
Лађара.

ЗЕЦ

Ујутру,
Зец је певао Аркансоу
Певао је као да јодлује
На подвижничким спрудовима.

Црни човек је рекао,
„Сада, бако,
Исхеклај ми овог мишара
На твом покрову,
И не заборави његов искривљен врат
После зиме.”

Црни човек је рекао,
„Пази, певачу,
Изнутрице мишара
Чегртају.”

ДЕВИЦА КОЈА НОСИ ФЕЊЕР

Нема медведа међу ружиним цветовима,
Ту је само црнкиња која има
Утврђњено мишљење о том

Што лепотица хода са фењером у сјају
Као због дужности при опроштају,
Ходе и још хода потом.

Штета што ће њено побожно излажење
Испунити ово бдење црне жене
Тако великом топлотом!

ИЗНЕНАЂЕЊА НАТЧОВЕКА

Palais de justice где собарице раде
Скрива обзор иза своје колонаде.

Ако је то изгубљено у *Übermenschlichkeit*,
Можда ће наша јадна земља с тим изаћи на крај.

Јер некако храбри *dicta* краљева старих
Чини још горим погрешне људске ствари.

ВОЛАС СТИВЕНС (1879–1955) је амерички модернистички песник. Рођен је у Редингу, Пенсилванија, студирао је права на Харварду и у Њујорку. Радио је за једну осигуравајућу компанију у Хартфорду. Прву књигу, *Хармонијум* (1923), објавио је веома касно, у четрдесет четвртој години живота. Следе *Идеје реда* (1936), *Совина дејтелина* (1936), *Човек са плавом гитијаром* (1937), *Делови једног светла* (1942), *Транспорти за лепо* (1947), *Јесење зоре* (1950), *Сабране песме* (1954), за коју је добио Пулицерову награду. Водећи критичари данашњице, Харолд Блум, Хелен Вендлер и Френк Кермоде сматрају га централном фигуром америчког модернизма.

Са енглеског превео и белешку о песнику сачинио НИКОЛА ЖИВАНОВИЋ